

OSMO IKOLAN RAHASTO

Tunnustusapuraha suomen kieltä tai sen sukukieliä käsittelevälle pro gradu -tutkielmalle

Osmo Ikola pitämässä juhlapuhetta Turun linnassa. Kuva kirjasta Oppia ikä kaikki: muisteloita yliopistomiehen taipaleelta. Turun Sanomat, Turku 1993.

Rahasto on perustettu vuonna 1988 professori Osmo Ikolan 70-vuotismerkkipäivän yhteydessä saaduilla lahjoitusvaroilla, ja sen pääomaa on kartutettu myöhemmillä lahjoituksilla. Rahaston tuotosta jaetaan vuosittain tunnustusapuraha edellisvuoden parhaasta Turun yliopistossa hyväksytyistä suomen kieltä tai sen sukukieliä käsittelevästä pro gradu -tutkielmasta.

Osmo Kalervo Ikola syntyi Joensuussa 6.2.1918 kansleri Niilo ja Salli Ikolan (o.s. Paloheimo) perheeseen. Isän työn takia perhe muutti Jyväskylän kautta Turkuun 1919, joten Osmo Ikola varttui Turussa jo hyvin pienestä pojasta lähtien. Vuonna 1948 Ikola avioitui fil.maist. Sigrid Emma Anna Parkkosen kanssa (1922–2001), ja perheeseen syntyi kolme lasta: Ritva (1949–1950), Ahti (1950) ja Weikko (1954).

Ylioppilaaksi Osmo Ikola valmistui Turun Suomalaisesta klassillisesta lyseosta 1936, minkä jälkeen hän aloitti opintonsa Turun yliopistossa pääaineenaan suomen kieli ja sen sukukielet. Ikola valmistui filosofian kandidaatiksi 1940, filosofian maisteriksi 1941 sekä filosofian lisensiaatiksi ja tohtoriksi 1949. Suomen kielen ja sen sukukielten professoriksi Ikola valittiin 1951, ja hän hoiti suomen kielen pro-

fessuuria Turun yliopistossa kaikkiaan 30 vuotta. Uransa alkuvaiheessa hän toimi lisäksi Turun kauppakorkeakoulun vt. suomen kielen professorina (1954–1960). Ikolan akateemista uraa ovat leimanneet myös monet kansainväliset tehtävät: hän oli suomen kielen lehtorina Uppsalan yliopistossa 1947–1951 ja vierailevana professorina New Yorkin Columbia-yliopistossa 1963 sekä Saksassa Göttingenin yliopistossa 1971. Virkauransa aikana Osmo Ikola palveli Turun yliopiston korkeimmassa hallinnollisissa tehtävissä: humanistisen tiedekunnan dekaanina (1954–1957 ja 1965–1966), vararehtorina (1970–1975) ja rehtorina (1975–1981).

Professori Ikolan aloitteesta Turun yliopistoon perustettiin suomen kielen ja fonetiikan laitos 1955. Hänen kaudellaan Turun yliopistoon perustettiin kaksi kielennäytteitä keräävää arkistoa: Suomen kielen äänitearkisto (1957) ja Lauseopin arkisto (1967). Hänen omistautumistaan yliopistolle ja sivistykselle kuvaa myös se, että hän lahjoitti Turun yliopiston kirjastolle fennistiikkaa ja fennougristiikkaa sekä niiden lähialoja käsittelevän kirjastonsa (1996). Omissa tutkimuksissaan ja lukuisissa julkaisuissaan Ikola on käsitellyt mm. vanhaa kirjasuomea, murteita, yleiskieltä ja erityisesti kielenhuoltoa. Hänen toimittamastaan Nykysuomen käsikirjasta (1971) on otettu useita painoksia, ja se kuuluu edelleen tunnetuimpiin suomen kielen oppaisiin.

Osmo Ikola on arvostettu ja palkittu kielitieteilijä sekä suomen kielen asiantuntija, joka on vaikuttanut merkittävästi kieleemme kehitykseen. Esimerkiksi uuden kirkkoramatun laatineen raamatunkäännöskomitean jäsenenä hän vaikutti suuresti nykyraamatun kielelliseen tyyliin. Ikola on toiminut lukuisissa yliopiston, tieteen ja oman erikoisalansa luottamustehtävissä, mm. Nykysuomen laitoksen kielilautakunnan jäsenenä (1969–1976) sekä sen seuraajan Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen suomen kielen lautakunnan jäsenenä ja puheenjohtajana (1980–1988). Lisäksi hän on ollut Porthan-Seuran ja Suomen Kielen Seuran esimies (1954–1970) sekä Sananjalan päätoimittaja (1959–1988). Osmo Ikola on esimerkillinen sukuseura-aatteen puolustaja ja hän on toiminut Tuomas Ikolan sukuseuran kantavana hahmona sekä pitkäaikaisena puheenjohtajana.

Osuuskunta Sigillum / Liisa Seppänen

Turun Yliopistosäätiö

Turun Yliopistosäätiön tarkoitus on edistää ja tukea Turun yliopiston toimintaa. Säätiön tärkein toimintamuoto on sen yleis- ja nimikkorahastot, joiden tuotosta säätiö jakaa apurahoja. Rahastojen yhteenlaskettu koko on noin 50 miljoonaa euroa.